

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. S.07.0078.N

P.G.,

eiser,

toegelaten tot het voordeel van de kosteloze rechtspleging bij beslissing van het bureau voor rechtsbijstand van het Hof van 31 juli 2007, nr. G.07.0114.N.

vertegenwoordigd door mr. Paul Lefèbvre, advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1050 Brussel, Louizalaan 480/9, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan,

tegen

OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN VAN OOSTENDE, openbare instelling met rechtspersoonlijkheid, met zetel te 8400 Oostende, E. Cavellstraat 15,

verweerder.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 11 mei 2007 gewezen door het Arbeidshof te Gent.

Afdelingsvoorzitter Ernest WaÛters heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Ria Mortier heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiser voert in zijn verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- *de artikelen 5, 7, 23 en 31 van het Verdrag van New York van 28 september 1954 betreffende de status van staatlozen, opgemaakt te New York en goedgekeurd bij wet van 12 mei 1960, zoals gewijzigd bij wet van 15 juli 1987 (hierna het Verdrag van New York);*
- *de artikelen 23, eerste en derde lid, 149 en 191 van de Grondwet;*
- *artikel 1148 van het Burgerlijk Wetboek;*
- *de artikelen 23 en 26 van het Gerechtelijk Wetboek;*
- *artikel 1 en 57, §§ 1 en 2, inzonderheid eerste, vierde, vijfde en zesde lid, van de Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (§ 2 zoals van toepassing in zijn huidige vorm, dus na vervanging bij artikel 65 van de wet van 15 juli 1996, wijziging door de artikelen 483 en 484 van de Programmawet van 22 december 2003 en door artikel 22 van de wet van 27 december 2005, door artikel 184 van de wet 2 augustus 2002 en artikel 41 van de wet van 10 augustus 2005, en, na gedeeltelijke vernietiging door het Arbitragehof bij arrest van 22 april 1998 (nr. 43/98, B.S., 29 april 1998)), (hierna ook afgekort: de OCMW-wet);*
- *de artikelen 2, 3 (zoals van toepassing in zijn huidige vorm, dus na wijziging door artikel 80 van de wet van 27 december 2006, en, na gedeeltelijke vernietiging door het Arbitragehof bij arrest van 14 januari 2004 (nr. 5/2004, B.S., 27 februari 2004)) en 12 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (hierna ook afgekort : de RMI-wet);*
- *artikel 2 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (hierna koninklijk besluit van 11 juli 2002).*

Aangevochten beslissing

De aangevochten beslissing verwerpt de vordering van de eiser om leefloon op grond van de volgende motieven:

“4.1. Vast staat dat de asielaanvraag van (de eiser) definitief werd afgewezen en dat in de thans betwiste periode geen verlengingen van het uitwijzingsbevel ‘bijlage 13’ werden toegestaan. Hij verbleef aldus illegaal in het land”. (aangevochten arrest, p. 3 in fine).

“Artikel 57, §2, eerste lid, 1°, van de OCMW-wet, bepaalt dat de taak van het OCMW, in afwijking van de andere bepalingen van de OCMW-wet, beperkt is tot het verlenen van dringende medische hulp, wanneer het gaat om een vreemdeling die illegaal in het Rijk verblijft.

4.2. Met verwijzing naar rechtspraak stelt (de eiser) dat de illegaal in het land verblijvende vreemdeling aanspraak kan maken op steun door het OCMW om een menswaardig bestaan te kunnen leiden wanneer hij kan aantonen dat hij in de absolute onmogelijkheid is terug te keren naar het land van herkomst en zich in een situatie van overmacht bevindt.

Een verlenging van de bijlage 13 of het feit dat de overheid (Ministerie van Binnenlandse Zaken) in de praktijk niet repatrieert naar Bhutan is op zich geen bewijs van de absolute onmogelijkheid tot terugkeer voor (de verweerder). Bovendien werden geen verlengingen van verblijf meer toegestaan aan (de eiser).

De procedures inzake asiel en machtiging tot verblijf die beëindigd zijn met een bevel om het grondgebied te verlaten, kunnen naar oordeel van het arbeidshof niet overgedaan worden door middel van procedures om financiële steun te bekomen. De arbeidsgerechten zijn niet bevoegd om beslissingen te nemen over het verblijf van vreemdelingen. Nu (de eiser) de asielprocedure zonder gunstig gevolg heeft beëindigd, verblijft hij illegaal in het land en is het OCMW niet langer bevoegd om nog steun toe te kennen (behoudens medische hulp).

De aanvraag tot regularisatie van verblijf op het grondgebied overeenkomstig artikel 9, derde lid Vreemdelingenwet en op grond van een administratieve praktijk waardoor “de facto” niet uitgedreven wordt, doet geen afbreuk aan het illegaal verblijfsstatuut van (de eiser). Immers, een dergelijke vraag ressorteert eerst rechtsgevolgen vanaf het tijdstip waarop ze wordt verleend (...).

Voor zover de bevoegde overheid foutief gehandeld zou hebben (ondermeer door eventueel ten onrechte geen verlengingen van verblijf meer toe te staan), dient (de eiser) zich te richten tot deze overheid; het OCMW noch het arbeidshof zijn in deze administratieve aangelegenheid bevoegd.

Artikel 57, §2, eerste lid, 1°, van de OCMW-wet is derhalve van toepassing”. (aangevochten arrest, p. 4 - p. 5 eerste alinea).

“4.3. In zijn conclusies, op 21 februari 2007 neergelegd ter griffe van het arbeidshof wijst (de eiser) erop dat hij bij vonnis van 30 januari 2007 van de Rechtbank van Eerste

Aanleg te Brugge werd erkend als staatloze in de zin van artikel 1 van het verdrag van New York van 28 september 1954, zodat het vast staat dat hij niet repatrieerbaar is.

In het Verdrag van New York betreffende de Status van Staatlozen van 28 september 1954 (Staatlozenverdrag), goedgekeurd bij wet van 12 mei 1960, wordt ondermeer bepaald:

- dat staatlozen op dezelfde wijze worden behandeld als vreemdelingen in het algemeen (artikel 7,1);

- dat Verdragsluitende Staten, voor wat betreft de ondersteuning en bijstand van overheidswege ter voorziening in het levensonderhoud, de regelmatig op hun grondgebied verblijvende staatlozen op dezelfde wijze als hun onderdanen moeten behandelen (artikel 23);

- dat Verdragsluitende Staten een regelmatig op hun grondgebied vertoevende staatloze niet kan uitzetten behoudens redenen van nationale veiligheid of openbare orde (artikel 31).

Staatlozen, die hun werkelijke verblijfplaats in België hebben in de door de Koning te bepalen zin en die onder de toepassing vallen van het Staatlozenverdrag hebben recht op maatschappelijke integratie (artikel 3, 1°, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie - RMI-wet).

Volgens artikel 2 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie wordt geacht zijn werkelijke verblijfplaats in België te hebben in de zin van artikel 3, 1° van de wet, diegene die gewoonlijk en bestendig op het grondgebied van het Koninkrijk verblijft, zelfs als hij niet over een woonst beschikt of niet is ingeschreven in de bevolkingsregisters bedoeld in artikel 1, §1, 1°, wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, voor zover hij op het grondgebied van het Rijk mag verblijven.

Aangezien (de eiser) vooralsnog niet bewijst dat hij 'regelmatig' op het grondgebied verblijft in de zin van het Staatlozenverdrag en er ook niet 'mag' verblijven in de zin van het koninklijk besluit van 11 juli 2002, heeft hij in beginsel geen recht op maatschappelijke dienstverlening. Noch een aanvraag tot erkenning van het statuut als staatloze, noch de erkenning op zich van het statuut van staatloze impliceert dat appellant hier regelmatig verblijft of een machtiging kreeg om hier te verblijven.

De erkende staatloze blijft illegaal verblijven zolang hij geen machtiging heeft bekomen tot verblijf. Een aanvraag tot regularisatie of het feit dat een staatloze niet kan verwijderd worden wijzigt de verblijfsstatus niet van (de eiser). Hij blijft gerechtigd op maatschappelijke dienstverlening volgens de bepalingen van artikel 57, §2, van de OCMW-wet, die beperkt is tot de dringende medische hulp". (aangevochten arrest, p. 5, vanaf tweede alinea tot einde en p. 6, eerste alinea).

Grief

Krachtens artikel 23, eerste lid, van de Grondwet, heeft ieder het recht een menswaardig leven te leiden. Volgens het tweede lid van deze grondwetsbepaling waarborgt de wet

daartoe, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepaalt. Artikel 23, derde lid, van de Grondwet stelt dat die rechten inzonderheid “(...) 2° het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand”, omvatten.

Op die sociale bijstand heeft eenieder recht krachtens artikel 1, eerste lid, van de Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Deze maatschappelijke dienstverlening heeft tot doel eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid (artikel 1, eerste lid, in fine, OCMW-wet).

Artikel 2 van de RMI-wet stelt dat “elke persoon (...) recht (heeft) op maatschappelijke integratie” en dat “de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (...) tot opdracht (hebben) dit recht te verzekeren”. Dit beginsel wordt door artikel 12 van de RMI-wet benadrukt in de volgende krachtige bewoordingen: “iedere persoon vanaf 25 jaar heeft recht op maatschappelijke integratie wanneer hij voldoet aan de in de artikelen 3 en 4 gestelde voorwaarden”. Ook dit recht is grondwettelijk gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet, inzonderheid door de leden 1 en 3 van dit artikel.

Luidens artikel 1, tweede lid, van de Organieke Wet van 8 juli 1976, hebben de OCMW's de wettelijke opdracht de maatschappelijke dienstverlening te verzekeren. De taak van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt nader omschreven bij artikel 57 van de OCMW-wet: het verzekert niet alleen lenigende of curatieve doch ook preventieve hulp (artikel 57, §1, tweede lid); de dienstverlening kan van materiële, sociaal-geneeskundige of psychologische aard zijn (artikel 57, § 1, tweede lid).

Artikel 191 van de Grondwet breidt deze bescherming uit tot vreemdelingen zijnde al diegenen die de Belgische nationaliteit niet bezitten.

Artikel 3 van de RMI-wet somt de voorwaarden op om, als vreemdeling, te genieten van het recht op maatschappelijke integratie: de behoeftige en werkbereide persoon, die niet van Belgische nationaliteit is en geen burger van de Europese Unie en die geen rechten kan laten gelden op andere uitkeringen, moet, aldus punt 2° van artikel 3, meerderjarig zijn en, aldus punt 3° van artikel 3, hetzij als vreemdeling ingeschreven zijn in het bevolkingsregister, “hetzij staatloos zijn en onder de toepassing vallen van het Verdrag van New York betreffende de status van staatlozen (...)”, hetzij vluchteling zijn in de zin van artikel 49 van de Vreemdelingenwet, en, aldus, punt 1° van artikel 3, “zijn werkelijke verblijfplaats in België hebben in de door de Koning te bepalen zin”.

Eerste onderdeel

In afwijking van de andere bepalingen van de OCMW-wet is, overeenkomstig artikel 57, §2, eerste lid, van de OCMW-wet (zoals vervangen bij artikel 65 van de wet van 15 juli 1996), de taak van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn beperkt tot het verlenen van dringende medische hulp, wanneer het gaat om een vreemdeling die illegaal in het Rijk verblijft.

Een vreemdeling die, na een aanvraag te hebben ingediend om te worden erkend als vreemdeling (lees: vluchteling), daaromtrent is uitgeprocedeerd en illegaal in het land blijft vertoeven doch, naderhand als staatloze wordt erkend, verliest evenwel het statuut van illegale vreemdeling: voortaan is hij een rechtmatige, want erkende, staatloze en vermag zich dus te beroepen op de bescherming van artikel 31 van het Verdrag van New York zodat hij, luidens de eerste paragraaf van dit artikel, alleen kan worden uitgewezen “om redenen van nationale veiligheid of openbare orde” nadat het bestaan van dergelijke redenen zijn vastgesteld door een “besluit dat is genomen in overeenstemming met de wettelijk voorziene procedure” met de minimum garanties uiteengezet in de tweede alinea van ditzelfde artikel waarvan overigens alleen kan afgeweken worden ingeval van “dwingende redenen van nationale veiligheid”.

Op grond van een éézijdig verzoekschrift, startte de eiser een procedure ter erkenning van zijn statuut van apatride voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge die eisers statuut van apatride erkende bij vonnis van 30 januari 2007.

Krachtens artikel 26 van het Gerechdelijk Wetboek blijft het gezag van gewijsde, zoals gedefinieerd door artikel 23 van het Gerechdelijk Wetboek, bestaan “zolang de beslissing niet ongedaan is gemaakt”.

Tengevolge van het vonnis van 30 januari 2007 van de Rechtbank van Eerste Aanleg van Brugge, verbleef de eiser voortaan legaal in het Koninkrijk en diende de overheid, teneinde zijn uitwijzing te bewerkstelligen, een nieuwe procedure op te starten met inachtneming van diens statuut van apatride en de vereisten van leden 1 (redenen van nationale veiligheid en openbare orde) en 2 (wettelijk voorziene procedure met minimumgaranties) van artikel 31 van het Verdrag van New York.

De eiser had in conclusies, ter griffie van het arbeidshof neergelegd op 21 februari 2007 (p. 2), het bestaan ingeroepen van het vonnis van 30 januari 2007 van de Rechtbank van Eerste Aanleg van (lees: te) Brugge, waarvan het gezag van gewijsde zich, spijs elk verhaal, opdrong aan de appelrechters.

Het onderzochte arrest leidt echter uit artikel 31.1 van het Verdrag van New York, stellende dat “een rechtmatig op hun grondgebied vertoevende staatloze niet (kan worden uitgezet) behoudens om redenen van nationale veiligheid of openbare orde”, (af) dat een staatloze, spijs zijn statuut van erkende staatloze, nog steeds op illegale wijze op het Belgisch grondgebied vertoeft en stelt zulk illegaal verblijf vast in hoofde van de eiser omdat hij “niet bewijst dat hij ‘regelmatig’ op het grondgebied verblijft in de zin van het Staatlozenverdrag en er ook niet ‘mag’ verblijven in de zin van het koninklijk besluit van 11 juli 2002” en besluit op die grond dat hij “geen recht (heeft) op maatschappelijke dienstverlening” (aangevochten arrest, p. 5, in fine).

Door, niettegenstaande het gezag van gewijsde van het vonnis van 30 januari 2007 van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge waarbij erkend wordt dat de eiser de status van staatloze heeft en onder toepassing valt van het Verdrag van New York, de eiser nog steeds te beschouwen als illegaal op het Belgisch grondgebied verblijvend, miskent het

aangevochten arrest het gezag van gewijsde van dit vonnis (schending van de artikelen 23 en 26 van het Gerechtelijk Wetboek) alsmede de artikelen 23 en 31 van het Verdrag van New York.

Door aan de eiser, in zijn hoedanigheid van erkend, en dus rechtmatig op het grondgebied verblijvende, staatloze, leefloon en maatschappelijke dienstverlening te weigeren schendt het aangevochten arrest bovendien artikel 191 van de Grondwet, dat aan iedere vreemdeling die zich op het Belgisch grondgebied bevindt, dus ook aan een staatloze en a fortiori een erkende staatloze die derhalve op rechtmatige wijze te lande vertoeft, de bescherming verleend aan personen en goederen en artikel 57, §2, eerste lid, van de OCMW-wet door de beperking die deze wetsbepaling inhoudt toe te passen op de situatie van een erkende staatloze die op rechtmatige wijze op het Belgische grondgebied verblijft alsmede het geheel van de hiervoor aangehaalde grondwets- en wetsbepalingen die aan elke rechtmatig op het grondgebied verblijvende staatloze recht geven op leefloon en maatschappelijke dienstverlening (schending van de artikelen 23, eerste en derde lid, en 191 van de Grondwet, de artikelen 1 en 57, §§1 en 2, van de OCMW-wet en van de artikelen 2, 3 en 12 van de RMI-wet).

Tweede onderdeel

Artikel 23 van het Verdrag van New York stelt dat “de Verdragsluitende Staten (...) de regelmatig op hun grondgebied verblijvende staatlozen, wat de ondersteuning en bijstand van overheidswege ter voorziening in het levensonderhoud betreft, op dezelfde wijze als hun onderdanen (zullen) behandelen” en artikel 7 van datzelfde Verdrag dat “behoudens de gevallen dat dit Verdrag gunstiger bepalingen bevat, (..) een Verdragsluitende Staat staatlozen op dezelfde wijze (zal) behandelen als vreemdelingen in het algemeen”.

Voormelde artikelen 7 en 23 van het Verdrag van New York verhinderen evenwel niet dat de Verdragsluitende Staten verder gaan in de bescherming van staatlozen zowel in vergelijking tot Belgen als tot vreemdelingen die op Belgisch grondgebied verblijven. Zulks wordt overigens uitdrukkelijk bepaald in artikel 5 van het Verdrag: “geen der bepalingen van dit Verdrag maakt inbreuk op de rechten en voordelen, welke voor (lees: door) een Verdragsluitende Staat onafhankelijk van dit Verdrag aan staatlozen zijn verleend”.

België is verder gegaan in de bescherming van staatlozen: artikel 3, 1°, van de RMI-wet stelt immers dat staatlozen, die onder de toepassing vallen van het Verdrag van New York en die hun werkelijke verblijfplaats in België hebben in de door de Koning te bepalen zin, recht hebben op maatschappelijke integratie (artikel 3, 1° en 3°, vierde streepje).

In tegenstelling tot vreemdelingen dienen staatlozen dus niet ingeschreven te zijn in het bevolkingsregister (vergelijk artikel 3, 2°, derde streepje, van toepassing op vreemdelingen).

Artikel 2 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 bepaalt dat “geacht (wordt) zijn werkelijke verblijfplaats in België te hebben in de zin van artikel 3, 1°, van de wet, degene die gewoonlijk en bestendig op het grondgebied van het Koninkrijk verblijft, zelfs

als hij niet over een woonst beschikt of niet is ingeschreven in de bevolkingsregisters bedoeld in artikel 1, §1, 1°, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, voorzover hij op het grondgebied van het Rijk mag verblijven”.

Zelfs als men niet over een woonst beschikt of niet ingeschreven is in de bevolkingsregisters bedoeld in artikel 1, §1, 1°, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, wordt men desalniettemin geacht zijn werkelijke verblijfplaats in België te hebben in de zin van artikel 3, 1°, van de RMI-wet wanneer men is ingeschreven in het wachtregister van de gemeente waar men zijn hoofdverblijfplaats heeft gevestigd: dergelijke inschrijving betekent dat men, tenminste als erkende staatloze, op rechtmatige wijze op het grondgebied van het Rijk mag verblijven.

Het wachtregister wordt door artikel 1, 2°, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, gedefinieerd als het register “waarin worden ingeschreven op de plaats waar zij hun hoofdverblijfplaats gevestigd hebben, de vreemdelingen die zich als vluchteling verklaren of die vragen als vluchteling te worden erkend en die niet in een andere hoedanigheid in de bevolkingsregister zijn ingeschreven”.

Het is bijgevolg voldoende dat een staatloze, erkend op grond van het Verdrag van New York, zijn werkelijke verblijfplaats heeft in de Belgische gemeente alwaar hij in het wachtregister is ingeschreven om recht te hebben op leefloon en maatschappelijke integratie.

Zoals gemeld in diens laatste conclusies, op 22 maart 2007 ter griffie van het Arbeidshof te Gent neergelegd (p. 1, in fine en 2, bovenaan), startte de eiser tegen de Stad Oostende een kort geding voor de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge die, bij beslissing van. 21 februari 2007, aan de Stad Oostende oplegde de ambtshalve afschrijving van de eiser te annuleren en hem opnieuw in te schrijven in het wachtregister.

Aangezien de inschrijving van de eiser, in zijn hoedanigheid van erkende staatloze, in het wachtregister van de Belgische gemeente waar hij zijn hoofdverblijfplaats heeft, impliceert dat hij er “gewoonlijk en bestendig verblijft” en ook rechtmatig mag verblijven, zodat de voorwaarden vereist door artikel 3, 1°, van de RMI-wet, met name zijn “werkelijke verblijfplaats in België hebben”, en artikel 2 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002, met name “op het grondgebied van het Rijk (mogen) verblijven”, vervuld zijn met als gevolg dat de eiser, gelet op diens status van erkende staatloze, beantwoordt aan de voorwaarden om recht te hebben op maatschappelijke dienstverlening waaronder leefloon.

Na naar artikel 2 van het van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 te hebben verwezen, beperkt het aangevochten arrest zich ertoe te stellen dat de eiser “niet bewijst dat hij ‘regelmatig’ op het grondgebied verblijft in de zin van het Staatlozenverdrag en er ook niet ‘mag’ verblijven in de zin van het koninklijk besluit van 11 juli 2002”, om aan de eiser elk recht op leefloon en maatschappelijke integratie te weigeren (aangevochten arrest, p. 5, in fine).

Door, na te hebben vastgesteld dat de eiser bij vonnis van 30 januari 2007 van de Rechtbank van Eerste Aanleg van Brugge werd erkend als staatloze, het recht op maatschappelijke dienstverlening van de eiser te koppelen aan de vereiste, nochtans alleen rustend op vreemdelingen, van inschrijving in het bevolkingsregister, terwijl voor erkende apatriden de inschrijving in het wachtregister van de gemeente waar men zijn hoofdverblijfplaats heeft gevestigd voldoende is om voortaan wettig op het grondgebied van het Rijk te verblijven, voegt het aangevochten arrest een voorwaarde toe aan artikel 3, 3°, vierde streepje, van de RMI-wet en miskent het de draagwijdte van artikel 2 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 en schendt het, mitsdien, beide wetsbepalingen alsmede de artikelen 5, 7, 23 en 31 van het Verdrag van New York.

Door aan de eiser, in zijn hoedanigheid van erkende, en dus rechtmatig op het grondgebied verblijvende, staatloze, leefloon en maatschappelijke dienstverlening te weigeren, schendt het aangevochten arrest bovendien artikel 191 van de Grondwet, dat aan iedere vreemdeling die zich op het Belgisch grondgebied bevindt, dus ook aan een staatloze en a fortiori een erkende staatloze die derhalve op rechtmatige wijze te lande vertoeft, de bescherming verleent aan personen en goederen en artikel 57, §2, eerste lid, van de OCMW-wet door de beperking die deze wetsbepaling inhoudt toe te passen op de situatie van een erkende staatloze die op rechtmatige wijze op het Belgische grondgebied verblijft alsmede het geheel van de hiervoor aangehaalde grondwets- en wetsbepalingen die aan elke rechtmatig op het grondgebied verblijvende staatloze recht geven op leefloon en maatschappelijke dienstverlening (schending van de artikelen 23, eerste en derde lid en 191 van de Grondwet, de artikelen 1 en 57, §§ 1 en 2, van de OCMW-wet en van de artikelen 2, 3 en 12 van de RMI-wet).

Minstens door niet te antwoorden op eisers middel dat, gelet op diens inschrijving in het wachtregister van de gemeente waar hij zijn hoofdverblijfplaats heeft gevestigd, hij op het grondgebied van het Rijk wettig mag verblijven, schiet het aangevochten arrest te kort aan zijn grondwettelijke motiveringsplicht zodat het niet op wettige wijze met redenen is omkleed (schending van artikel 149 van de Grondwet).

Derde onderdeel

De beperking van artikel 57, §2, eerste lid, OCMW-wet geldt uitsluitend voor de vreemdelingen die weigeren gevolg te geven aan het bevel om het Belgisch grondgebied te verlaten, maar niet voor hen die om redenen, onafhankelijk van hun wil, verhinderd zijn naar hun land van herkomst terug te keren zodat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ten aanzien van laatstgenoemden gehouden blijft tot maatschappelijke dienstverlening tot op het ogenblik waarop zij in staat zijn het grondgebied effectief te verlaten.

Aan de hulpbehoevende die door overmacht of toeval verhinderd is geworden datgene te doen waartoe hij gehouden was, namelijk het Belgisch grondgebied te verlaten, of heeft gedaan wat hem verboden was, namelijk op het Belgisch territorium verder te verblijven, kan niet op wettelijke wijze de maatschappelijke hulpverlening worden ontzegd.

Een gebeurtenis die buiten de wil van de betrokkene plaatsvindt die deze gebeurtenis niet kon voorzien noch voorkomen staat gelijk aan overmacht.

De eiser had in zijn conclusies, ter griffie van het arbeidshof neergelegd op 3 november 2006 (p. 4 en 5), het bestaan van overmacht aangevoerd omdat hij in de absolute onmogelijkheid was terug te keren naar zijn land van herkomst aangezien de Belgische overheid in de praktijk niet repatrieert naar Bhutan, zodat, bij gebreke aan een van overheidswege georganiseerde repatriëring, hetgeen een gebeurtenis buiten zijn wil is noch door hem kon voorzien of voorkomen worden, zijn toestand van hulpbehoevende hem in de absolute onmogelijkheid stelde om op eigen kracht terug naar zijn land van herkomst te gaan.

Artikel 57, §2, eerste lid, van de OCMW-wet dient overigens in overeenstemming met de beginselen van gelijkheid en niet discriminatie van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet te worden aangewend hetgeen impliceert dat dit artikel niet vermag te worden toegepast op alle illegaal in het Rijk verblijvende vluchtelingen ongeacht of ze zich in een situatie van overmacht bevinden of niet.

Na te hebben vastgesteld dat de eiser "sinds 6 oktober 2000 (in België verblijft)" en "werd toegewezen aan het openbaar Centrum Voor Maatschappelijk Welzijn van Amay" (aangevochten arrest, p. 2, tweede alinea, van titel 2) en dat de eiser vanwege de verweerder "maatschappelijke dienstverlening in de vorm van financiële steun ten bedrage van het equivalent leefloon als alleenstaande vanaf 2 september 2004" ontvangt (aangevochten arrest, p. 2, in fine), oordeelt het bestreden arrest dat artikel 57, §2, eerste lid van de OCMW-wet "bepaalt dat de taak van het OCMW, in afwijking van andere bepalingen van de OCMW-wet, beperkt is tot het verlenen van dringende medische hulp, wanneer het gaat om een vreemdeling die illegaal in het rijk verblijft" (aangevochten arrest, p. 4, eerste alinea) en dat "het feit dat de overheid (Ministerie van Binnenlandse Zaken) in de praktijk niet repatrieert naar Bhutan (..) op zich geen bewijs (is) van de absolute onmogelijkheid tot terugkeer voor (de eiser)" (aangevochten arrest, p. 4, derde alinea).

Uit de vaststellingen, enerzijds, dat de eiser hulpbehoevende is gezien hij werd toegewezen aan een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en hem vanaf 2 september 2004 het leefloon werd geweigerd omwille van zijn illegaal statuut hetgeen betekent dat hij voorheen wel hulpbehoevend was, en, anderzijds, dat de overheid in de praktijk niet naar Bhutan repatrieert, vermocht het onderzochte arrest niet wettig af te leiden dat er geen sprake was van een absolute onmogelijkheid tot terugkeer zonder het wettelijk begrip "overmacht" te miskennen (schending van artikel 1148 van het Burgerlijk Wetboek).

Door aan de eiser leefloon en maatschappelijke dienstverlening te weigeren, schendt het aangevochten arrest bovendien artikel 191 van de Grondwet, dat aan iedere vreemdeling die zich op het Belgische grondgebied bevindt, de bescherming verleend aan personen en goederen en artikel 57, §2, eerste lid, van de OCMW-wet door de beperking die deze

wetsbepaling inhoudt toe te passen op de situatie van een vluchteling die zich in een situatie van overmacht bevindt alsmede het geheel van de hiervoor aangehaalde grondwets- en wetsbepalingen die aan elke op het grondgebied verblijvende vreemdeling recht geven op leefloon en maatschappelijke dienstverlening (schending van de artikelen 23, eerste en derde lid, en 191 van de Grondwet, de artikelen 1 en 57, §§ 1 en 2, van de OCMW-wet en van de artikelen 2, 3 en 12 van de RMI-wet).

Door artikel 57, §2, van de OCMW-wet toe te passen op vluchtelingen die kunnen verwijderd worden van het grondgebied evenzoals op vluchtelingen die zich wegens overmacht in de absolute onmogelijkheid bevinden om gevolg te geven aan een bevel om het grondgebied te verlaten en die zich derhalve in een fundamenteel verschillende situatie bevinden als vluchtelingen die zich niet in een situatie van overmacht bevinden, schendt het aangevochten arrest bovendien de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Middel in zijn geheel

1. Het arrest bevestigt de beslissing van de verweerder van 14 oktober 2004 die aan de eiser “het equivalent leefloon”, dit is maatschappelijke dienstverlening onder de vorm van financiële hulp ten belope van een bedrag gelijk aan het leefloon, weigert met ingang van 2 september 2004 omdat de eiser illegaal op het grondgebied verblijft.

In zoverre het middel ervan uitgaat dat het arrest aan de eiser het leefloon weigert, mist het feitelijke grondslag.

2. De wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, hierna Wet Maatschappelijke Integratie genoemd, en het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie, zijn niet van toepassing op de maatschappelijke dienstverlening door het O.C.M.W. die wordt geregeld door de Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.-wet genoemd.

In zoverre het middel schending aanvoert van bepalingen van de voormelde wet van 26 mei 2002 en het voormelde besluit van 11 juli 2002, faalt het naar recht.

Eerste onderdeel

3. Artikel 7 van het Verdrag betreffende de status van staatlozen, ondertekend op 28 september 1954 te New York en goedgekeurd bij wet van 12 mei 1960, bepaalt dat een verdragsluitende staat staatlozen op dezelfde wijze zal behandelen als vreemdelingen in het algemeen, behoudens de gevallen dat dit Verdrag gunstiger bepalingen bevat.

Krachtens artikel 31 van het Verdrag betreffende de status van staatlozen, zullen de verdragsluitende staten een rechtmatig op hun grondgebied vertoevende staatloze niet uitzetten, behoudens om redenen van nationale veiligheid en openbare orde en zal de uitzetting van een zodanige staatloze alleen mogen plaatsvinden ter uitvoering van een besluit dat is genomen in overeenstemming met de wettelijk voorziene procedure. Het in deze verdragsbepaling bedoelde uitzettingsverbod geldt alleen ten gunste van rechtmatig op het grondgebied verblijvende staatlozen en derhalve niet ten gunste van staatlozen die illegaal op het grondgebied verblijven.

Het Verdrag betreffende de status van staatlozen legt aan de verdragsluitende staten niet op een verblijfsrecht te verlenen aan de erkende staatlozen.

4. Krachtens artikel 98 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, zijn de staatloze en zijn familie onderworpen aan de algemene reglementering.

5. Uit het geheel van deze bepalingen volgt dat een vreemdeling die illegaal in het land verblijft geen recht op verblijf kan laten gelden door het enkele feit van zijn erkenning als staatloze.

De erkenning als staatloze heeft niet tot gevolg dat de illegaal in het land verblijvende vreemdeling als een rechtmatig verblijvende vreemdeling moet worden beschouwd.

Het onderdeel dat ervan uitgaat dat een vreemdeling die illegaal in het land verblijft en naderhand als staatloze wordt erkend, door het enkele feit van zijn erkenning als staatloze het statuut van illegale vreemdeling verliest en voortaan

als een rechtmatig verblijvende vreemdeling moet worden beschouwd, faalt naar recht.

Tweede onderdeel

6. In zoverre het onderdeel aanvoert dat het arrest onterecht oordeelt dat de eiser niet beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 3, 1°, van de Wet Maatschappelijke Integratie en artikel 2 van het voormeld koninklijk besluit van 11 juli 2002, komt het op tegen overtollige overwegingen die de beslissing dat de eiser gerechtigd blijft op maatschappelijke dienstverlening volgens de bepalingen van artikel 57, § 2, van de O.C.M.W.-Wet, die beperkt is tot dringende medische hulp, niet dragen.

Het onderdeel is in zoverre niet ontvankelijk.

7. In zoverre het onderdeel schending aanvoert van de artikelen 7 en 23 van het Verdrag betreffende de status van staatlozen, is het volledig afgeleid uit de vergeefs aangevoerde schending van artikel 3, 1°, van de Wet Maatschappelijke Integratie en artikel 2 van het voormeld koninklijk besluit van 11 juli 2002.

In zoverre is het onderdeel, dat geen zelfstandige grief aanvoert, evenmin ontvankelijk.

8. Krachtens artikel 1, §1, 2°, eerste lid, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, wordt in elke gemeente een wachtregister gehouden, waarin worden ingeschreven op de plaats waar zij hun hoofdverblijfplaats gevestigd hebben, de vreemdelingen die zich vluchteling verklaren of die vragen om als vluchteling te worden erkend en die niet in een andere hoedanigheid in de bevolkingsregisters zijn ingeschreven.

Overeenkomstig artikel 1bis, tweede lid, 2°, van dezelfde wet, blijft de betrokkene ingeschreven in het wachtregister, ook nadat hem een bevel is betekend om het grondgebied te verlaten, tot wanneer hij het grondgebied verlaten heeft. De inschrijving van een vreemdeling in het wachtregister van de gemeente waar hij

zijn hoofdverblijfplaats heeft, houdt op zich niet in dat de betrokkene rechtmatig op het grondgebied mag verblijven.

In zoverre het onderdeel er van uitgaat dat de inschrijving van een erkend staatloze in het wachtregister van de Belgische gemeente waar hij zijn hoofdverblijfplaats heeft, impliceert dat de staatloze er ook rechtmatig mag verblijven, zodat de bepaling van artikel 57, §2, eerste lid, van de O.C.M.W.-wet op hem niet van toepassing is, faalt het naar recht.

9. Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de eiser in zijn op 22 maart 2007 neergelegde appelconclusie louter heeft medegedeeld dat bij beschikking van de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge van 21 februari 2007, aan de stad Oostende bevel werd opgelegd om de ambtshalve afschrijving van de eiser te annuleren en hem opnieuw in het wachtregister in te schrijven, zonder dat hieruit werd afgeleid dat dit impliceert dat de eiser wettig op het grondgebied van het Rijk mag verblijven.

Het onderdeel dat er van uitgaat dat de eiser dit gevolg daaruit wel heeft afgeleid, mist in zoverre feitelijke grondslag.

Derde onderdeel

10. Het behoort aan de vreemdeling die wordt uitgewezen en die zich beroept op overmacht waardoor hij het land niet kan verlaten, die overmacht te bewijzen.

Het arrest vermocht naar recht te oordelen dat de door de eiser aangevoerde feitelijke gegevens dat hij hulpbehoevend was en dat de overheid in de praktijk niet naar Bhutan repatrieert, zijn onmogelijkheid om terug te keren niet bewijst.

Het onderdeel kan in zoverre niet worden aangenomen.

11. Voor het overige bevat het onderdeel geen zelfstandige grieven en is het volledig afgeleid uit de vergeefs aangevoerde grief dat de eiser zich in een overmachtsituatie bevond.

In zoverre is het onderdeel niet ontvankelijk.

12. Het arrest laat de verwerping van de door de eiser ingeroepen overmacht, anders dan het onderdeel aanvoert, niet steunen op het gegeven dat de eiser hulpbehoevend was.

In zoverre mist het onderdeel feitelijke grondslag.

13. Verder verplicht de grief dat het arrest op grond van de hulpbehoevendheid van de eiser en het feit dat niet naar Bhutan wordt gerepatrieerd, niet wettig beslist dat er geen overmacht is, het Hof tot een onderzoek van feiten waarvoor het niet bevoegd is.

14. Voor het overige bevat het onderdeel geen zelfstandige grieven en is het volledig afgeleid uit de vergeefs aangevoerde grief dat de eiser zich in een overmachtsituatie bevond.

In zoverre is het onderdeel niet ontvankelijk.

De kosten

15. Krachtens artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, dienen de kosten ten laste van de verweerder te worden gelegd.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de verweerder in de kosten.

De kosten begroot op de som van 130,93 euro, in debet, jegens de eisende partij.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit afdelingsvoorzitter Robert Boes, als voorzitter, afdelingsvoorzitter Ernest WaÛters, en de raadsheren Eric Stassijns, Alain Smetryns en Koen Mestdagh, en in openbare terechtzitting van 19 mei 2008 uitgesproken door afdelingsvoorzitter Robert Boes, als voorzitter, in aanwezigheid van advocaat-generaal Ria Mortier, met bijstand van griffier Philippe Van Geem.

Ph. Van Geem

K. Mestdagh

A. Smetryns

E. Stassijns

E. WaÛters

R. Boes